

Лингвистик журнал

ЛИНГВИСТИКА (ТЕЛ БЕЛЕМЕ, ТЕЛ ҒИЛЕМЕ;
ЛАТ. ТЕЛ. LINGUA - ТЕЛ) —
ТЕЛДӘРЗЕ ӨЙРӘНЕҮСЕ ФӘН.

ЖУРНАЛ (ФРАНЦ. ТЕЛЕ, JOUR- КӨН, ТӘҮЛЕК;
JOURNAL – КӨНДӘЛЕК, БЕР КӨНЛӨК ЯЗМА) —
ВАКЫТЛЫ МАТБУҒАТ БАҢМАҢЫ.

**БАШКОРТОСТАНДА 15- ТӘН АШЫУ
ЖУРНАЛ БАШКОРТ, РУС, ТАТАР,
ИНГЛИЗ ТЕЛДӘРЕНДӘ СЫҒА.**

K=h

5

,

,

,

Тема:

Һүзбәйләнеш.

-
- хүзбэйлэнеш – ул мэгэнэүи һәм грамматик яктан үз-ара бэйле ике йәки бер нисә хүз.

Беренсе рубрика:

Башкорт

Халык ижады

Башкорт халык ижадының жанрлары һәм ошо жанрға караған әсәрҙәр араһында ярашлылык булдырығыз:

1. эпос	А. «Айыу менән төлкө», «Кәмән менән Сәмән, картуф сәскән Сәлмән», «Камыр батыр»
2. йыр	Б.«Ете кыз», «Әсә йөрәге»
3. кобайыр	В.«Урал батыр», «Акбузат», «Алпамыша менән Барсынһылыу», «Алдар менән Зөһрә»
4. легенда	Г.«Бөзрә тал», «Ете ырыу», «Сыбаркүл», «Ауыл көйө»
5. риүәйәт	Д.«Бейек таузың үлгәне», «Сура батыр», «Моразым батыр»
6. әкиәт	Е.«Сыңрау торна», «Алдар батыр»

1. эпос	А. «Айыу менән төлкө», «Кәмән менән Сәмән, картуф сәскән Сәлмән», «Камыр батыр»
2. йыр	Б.«Ете кыз», «Әсә йөрөгө»
3. кобайыр	В.«Урал батыр», «Акбузат», «Алпамыша менән Барсынһылыу», «Алдар менән Зөһрә»
4. легенда	Г.«Бөзрә тал», «Ете ырыу», «Сыбаркүл», «Ауыл көйө»
5. риүәйәт	Д.«Бейек таузың үлгәне», «Сура батыр», «Моразым батыр»
6. әкиәт	Е.«Сыңрау торна», «Алдар батыр»
Дөрөс яуап	1-в, 2-г, 3-д, 4-б, 5-е, 6-а

Йомактарзы укығыз, яуаптарын әйтегез; тезмә һүзбәйләнештәр булған йомактарзы күсереп алығыз:

1. Ағас башында бер Колой,
Көндөз йоклай, кис олой.
2. Тау менән тау араһында
Минһаж ағай кыскыра.
3. Йәй зә егет, кыш та егет,
Йөрөй йәшел кейем кейеп.
4. Кейгән кейеменең бизәге
Бар донъяны бизәне .
5. Һиндә лә бар, миндә лә бар,
Әзәмдә юк, донъяла бар .

Бирелгән өзөк ниндәй әсәрзән алынған? Был әсәрзең төп идеяһын билдәләгез. Тезмә һүзбәйләнештәрзе әйтеп сығығыз.

УНДА БУЛҒАН, ТИ, БОРОН,
КАРТ МЕНӘН
ЙӘНБИКӘ ТИГӘН БЕР КАРСЫК.
КАЙЗА БАРҒА, УЛАРҒА
УЛ УРЫНДА ЮЛ АСЫК...

ЙӘНБИРЗЕ ТИГӘН

...ЙӘНБИРЗЕ ҮЗЕ КЫЛҒАНМЫ,
БАРА-ТОРА ШУЛ ЕРЗӘ
ЙОЛА БУЛЫП КИТКӘНМЕ,
ЙЫРТКЫС ЙӘНЛЕК ТОТТОНИҺӘ,
ЙӘНЛЕК ИРКӘК БУЛДЫНИҺӘ,
ИРЛЕ-БИСӘЛЕ ИКӘҮҺЕ
БАШЫН СӘЙНӘП АШАҒАН,
ШҮЛГӘН МЕНӘН УРАЛҒА,
ЭТЕ МЕНӘН АРЫҘЛАНҒА,
ШОҢКАР МЕНӘН СУРТАНҒА
БҮТӘН ҺАНЫН ТАШЛАҒАН...

Икенсе рубрика:

Т а р и х

ТЕКСТЫ УҚЫП, ҮЗ ФЕКЕРЕГЕЗҒЕ ӘЙТЕГЕЗ; ТЕКСКА ИСЕМ БИРЕГЕЗ; ЭЙӘРТЕҮЛЕ НҮЗБӘЙЛӘНЭШТӘРГӘ МИҘАЛДАР КИЛТЕРЕГЕЗ:

- Темәс — хәзерге Баймак районы территорияһындағы ауыл, касандыр икенсе Бөрйән улусының үзәге булған.
- Темәс йылыязмаһының иң сағыу биттәре Рәсәйҙә беренсе автономиялы республика — Башкорт Совет Республикаһы төзөлөү менән бәйле. Тап ошонда 1919 йылдың 18 февралендә Әхмәт-Зәки Вәлиди етәкселегендәге башкорт ғәскәрҙәре Совет власы яғына күсә. 21 февралдә Темәстә I Бөтә башкорт хәрби съезы үткәрелә, унда Башкортостан хөкүмәте вәкәләтен алған Вакытлыса революцион комитет (Башревком) һайлана. Уның составына беренсе Башкортостан хөкүмәтенең бөтә ағзалары тиерлек — Башкортостан автономияһы моделен яклаған Әхмәт-Зәки Вәлидовтың көрәштәштәре инә. Тәүҙә Башревком 15 комиссариаттан тора — эске эштәр, хәрби, мәғариф, юстиция, финанс, азык- түлек, һаулык һаҡлау, игенселек, милләттәр, хезмәт һәм башкалар, урындарҙа кантон ревкомдары эшләй.

Өсөнсө

рубрика:

Сәйәсәт

2011 ЙЫЛ - БАШКОРТОСТАНДА МИЛЛӘТ-АРА ТАТЫУЛЫКТЫ НЫҒЫТЫУ ЙЫЛЫ

МИЛЛӘТ-АРА ТАТЫУЛЫКТЫ НЫҒЫТЫУ ЙЫЛЫ
ГОД УКРЕПЛЕНИЯ МЕЖНАЦИОНАЛЬНОГО СОГЛАСИЯ

Бирелгән текстан ярашыу бәйләнешенә миҫалдар язығыз:

Милләт-ара татыулыкты нығытыу йылының эмблемаһы раҫланды

Милләт-ара татыулыкты нығытыу йылы – 2011 эмблемаһын әзерләүгә конкурс барышында комиссия ҡарары менән Нәсих Хәлисовтың эше иң яҡшыһы тип танылды. Ул Йылдың рәсми символикаһы сифатында раҫланды.

Республиканы һәм башка төбәктәрҙән конкурстка йәмғеһе 60-тан ашыу эш тапшырылды. Эштәр электрон төрҙә, баҫтырылған, ҡулдан төшөрөлгән һүрәт сифатында ҡабул ителде.

Конкурста мәктәп уҡыусыларынан алып пенсионерҙарға тиклем төрлө йәштәрҙәге кешеләр ҡатнашты. Конкурсанттар Йыл эмблемаһы сифатында күрергә теләгән эскиздарына ентекле һүрәтләүҙәрен дә ебәрҙе, тип хәбәр итә Башҡортостан Президентының матбуғат хеҙмәте.

Дүртенсе рубрика:

СӘНҒӘТ

---

*Бирелгән һүззәр менән башкарылыу
бәйләнешенә һүзбәйләнештәр төзөгөз:*

**йырлау, көлдөрөү, башкарыу, бейеү,
уйнау, карау, барыу, окшатыу, тетрәтте,
һағыш, бейеүсене, алкыштарға**

Бишенсе рубрика:

**Архитектур
а**

www.ufa.tel

МӘСӘҒҮТ АУЫЛЫНЫҢ АРХИТЕКТУРА КОМАРТКЫЛАРЫ

Күнегеүзэр эшлэү:

1-се вариант: 294-се күнегеү

2-се вариант: 295-се күнегеү

Алтынсы рубрика:

Тәбиғәт

Тәбиғәтте һүрәтләгән хикәйә төзөү. Ярзамсы һүззәр: көнө, нуры, урмандың, һалкынлығы, сафлығы, матурлығы, һауаһы.

ТӘБИҒӘТТЕҢ КАҒИЗӘҢЕ ЯБАЙ,
КАЙҢЫ БЕРЗӘ УНЫҢ СЕРЕ ЮК:
БӨРӨҢ КАТҢА, ТАМЫР НИҢӘ КӘРӘК?
ТАМЫР КИПҢӘ, ЯРЫЛЫР БӨРӨ ЮК.

Ямғыр яуып китте матур ғына.
Үлән кыяклана, шартлай бөрө.
Ерзең һуты күперелгәс, тимәк,
Тәбиғәттең орлоктары тере.

ЯН, ЯН, КОЯШ –
ЯКТЫ ҺӨЙӨҮЕМ МИНЕҢ!
ЯУ, ЯУ, ЯМҒЫР –
ЯНЫП-КӨЙӨҮЕМ МИНЕҢ!

**СЫЛТЫР-СЫЛТЫР АҒА ТАУ
ШИШМӘҢЕ,
МӘҢГЕЛЕК ЙЫР УНЫҢ ТЕЛЕНДӘ.
ИЛЕ БАРЗА ШИШМӘ ЙЫРЫ ТЫНМАҢ,
ЙЫР ҺӨЙӘЛӘР УРАЛ ИЛЕНДӘ.**

1. Тәбиғәттең кағизәһе ябай,
Кайһы берзә уның сере юк:
Бөрөң катһа, тамыр ниңә кәрәк?
Тамыр кипһә, ярылыр бөрө юк. Р.Бикбаев

2. Ямғыр яуып китте матур ғына.
Үлән кыяклана, шартлай бөрө.
Ерзең һуты күперелгәс, тимәк,
Тәбиғәттең орлоктары тере. М.Кәрим

3. Ян, ян, кояш –
Якты һөйөүем миңең!
Яу,яу, ямғыр -
Янып-көйөүем миңең! Р.Ғарипов

4. Сылтыр-сылтыр аға тау шишмәһе,
Мәңгелек йыр уның телендә.
Иле барза шишмә йыры тынмас,
Йыр һөйәләр Урал илендә. З.Бишева

Етөнсе рубрика:

Шәхестәр

СӘЙЕТБАТТАЛОВ ҒӘЛИ
ҒӘЛИ УЛЫ – ТЕЛСЕ-
ҒАЛИМ, ПРОФЕССОР,
БИК КҮП ДӘРЕСЛЕКТӘР,
ҒИЛМИ
МОНОГРАФИЯЛАР
АВТОРЫ.

ТИКЕЕВ ДАНИС
СОЛТАН УЛЫ –
ФИЛОЛОГИЯ
ФӘНДӘРЕ
ДОКТОРЫ,
ПРОФЕССОР.

ИШБАЕВ КӘРИМ
ҒАЙСА УЛЫ –
ФИЛОЛОГИЯ
ФӘНДӘРЕ ДОКТОРЫ,
ПРОФЕССОР.

Яуаптарзы тикшереү:

1 - В

2 - А, Г

3 - А, В, Е

4 - Б

5 - Г

6 - Б

7 - 1- Б, 2 - Г, 3 - А, 4 - В

8 - В

9 - Б, В, Г, Д

10 - 1 - Б, 2 - В, 3 - А
